

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ: ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΑΠΑΤΑΞΙΑΡΧΗ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΘΕΣΗ / ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΑΝΤΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΕΦΕΤΩΝ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:

E-MAIL: ΗΡΑΡΑΤΑΧΙΑΡΗΙ@JUSTICE.GOV.GR

**ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:
"ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΑΥΤΗΣ"**

**ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ
ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ:**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ενσωματώνεται η Οδηγία 2011/36/ΕΕ "για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου", με την οποία θεσπίζονται κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και κυρώσεων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, την πρόληψη των συγκεκριμένων εγκλημάτων και την προστασία των θυμάτων. Επίσης, θεσμοθετείται Γραφείο Εθνικού Εισηγητή το οποίο υπάγεται στον Υπουργό Εξωτερικών. Η εναρμόνιση, λαμβάνει υπόψη τις ήδη υφιστάμενες σχετικές ρυθμίσεις, όπως αυτές εμπεριέχονται στον Ποινικό Κώδικα, στην Ποινική Δικονομία και σε λοιπά νομοθετήματα.

**ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ
ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΤΥΧΟΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ:**

1. Εισαγωγή αυτοτελούς διάταξης για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε νομικά πρόσωπα.
2. Τροποποίηση των άρθρων του ΠΚ για τα εγκλήματα της εμπορίας ανθρώπων (άρθρο 323Α) και της σωματεμπορίας (άρθρο 351)
3. Τροποποίηση των διατάξεων για την εξέταση ανήλικων θυμάτων των εγκλημάτων κατά της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας (άρθρο 226Α ΚΠΔ), εισαγωγή νέας διάταξης για την εξέταση των ενήλικων θυμάτων των εγκλημάτων της εμπορίας ανθρώπων και της σωματεμπορίας (άρθρο 226Β).
4. Τροποποίηση των διατάξεων για την παροχή όλων των αναγκαίων μέτρων στις επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη αρχές (άρθρο 253Α ΚΠΔ, άρθρο 4 του ν.2251/1994)

A: ΚΥΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

1. Αναγκαιότητα

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης.

Η εμπορία ανθρώπων είναι μία σύγχρονη μορφή δουλεμπορίου, που αναπτύσσεται ραγδαία, λαμβάνοντας ανησυχητικές διαστάσεις σε όλες τις χώρες του Δυτικού Κόσμου, με την συμμετοχή ομάδων και δικτύων του οργανωμένου εγκλήματος και θύματα χιλιάδες άνδρες, γυναίκες και παιδιά κάθε χρόνο σε όλο τον κόσμο. Η δυσκολία να οριστεί και να ερευνηθεί το φαινόμενο και οι πτυχές του, να καθοριστούν οι επιπτώσεις του στο κράτος και στην κοινωνία, να κατανοηθούν οι δομικές του αιτίες παραμένει μέχρι σήμερα το κεντρικό πρόβλημα για την αντιμετώπισή του, καθόσον έχει αποκτήσει την μορφή του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.

Σήμερα, σύμφωνα με τις υπάρχουσες επίσημες Εκθέσεις και τις εκτιμήσεις απειλής, η εμπορία ανθρώπων καταγράφεται ως 3η κατά σειρά οργανωμένη μορφή εγκληματικής δραστηριότητας, μετά την εμπορία των όπλων και ναρκωτικών.

Πρόσφατα στοιχεία για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνουν μια σταδιακή αύξηση των θυμάτων εμπορίας της τάξεως του 18% κατά την περίοδο 2008-2010. Μόνο το 2010 περί τα 9500 θύματα ταυτοποιήθηκαν στα κράτη-μέλη. Οι γυναίκες παραμένουν η μεγαλύτερη ομάδα, αντιπροσωπεύοντας το 68% του συνόλου των θυμάτων, έναντι 17% ανδρών, 12% κοριτσιών και 3% αγοριών (European Commission, Memo: Questions & Answers: trafficking in human beings in the EU, Brussels, 15 April 2013).

Η χώρα μας λόγω της γεωγραφικής της θέσης, του υψηλού βιοτικού της επιπέδου, αλλά και ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί πόλο έλξης πολλών αλλοδαπών γυναικών προερχομένων από την Ανατολική Ευρώπη, τα Βαλκάνια, την Ασία και την Αφρική.

Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, κυρίως γυναικών και παιδιών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση αποτελεί, κατά συνέπεια, πολιτική προτεραιότητα, τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Για το σκοπό αυτό, το Υπουργείο Εξωτερικών προωθεί την υλοποίηση παρεμβάσεων που αφορούν σε:

- α) Στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης δημοσίων υπαλλήλων και άλλων φορέων σε θέματα εμπορίας ανθρώπων.*
- β) Ενέργειες προβολής - δημοσιότητας με στόχο την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για θέματα εμπορίας ανθρώπων.*
- γ) Λειτουργία Εθνικού Μηχανισμού συλλογής και επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων που σχετίζονται με το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων.*

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικοποιημένα και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων.

Στόχος του σχεδίου νόμου είναι η εναρμόνιση το εσωτερικού δικαίου με την Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011 "για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου", για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του παραπάνω φαινομένου.

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα και αυτές που επηρεάζει έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε τον λόγο της επιρροής.

Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου αφορά τις ευπαθείς ομάδες ανδρών, γυναικών και παιδιών, που στο πλαίσιο αναζήτησης εργασίας και καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και σε πολλές περιπτώσεις μη έχοντας άλλη πραγματική επιλογή

καθίστανται θύματα παράνομης διακίνησης και εκμετάλλευσης είτε εργασιακής, είτε σεξουαλικής.

2. Καταλληλότητα

2.1. Αναφέρατε, εάν υπάρχουν, προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος στην Ελλάδα και περιγράψτε αναλυτικά τα επιτυχή και τα προβληματικά σημεία των προσπαθειών αυτών.

Στην ελληνική έννομη τάξη οι πράξεις εμπορίας ανθρώπων και η αρωγή των θυμάτων τους είχαν ήδη αντιμετωπιστεί σε μεγάλο βαθμό με τις διατάξεις των άρθρων 8 εδάφιο η', 187B, 323A, 351 του Ποινικού Κώδικα, των άρθρων 226A, 253A της Ποινικής Δικονομίας και λοιπών νομοθετημάτων (ν. 2225/1994, ν. 3064/2002, ν. 3875/2010, κ.ά.). Η μακρόχρονη εφαρμογή των ανωτέρω νομοθετημάτων και η πολυδιάσταση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων κατέδειξαν κενά στους τομείς: α) της αναγνώρισης και ταυτοποίησης πιθανολογούμενων θυμάτων αλλά και της αρωγής και της προστασίας τους (ψυχοκοινωνική, νομική και διοικητική υποστήριξη), β) του περιορισμού της ζήτησης υπηρεσιών από πιθανολογούμενα θύματα και της ευαισθητοποίησης του κοινού στα ζητήματα αυτά, γ) της καθολικής και πολυτομεακής προσέγγισης του φαινομένου στα πλαίσια των εθνικών σχεδίων για την καταπολέμησή του.

2.2. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήστε τον λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα.

Οι διαπιστωμένες ελλείψεις έτσι όπως αυτές καταγράφονται στο υπό στοιχείο 2.1 κεφάλαιο, αποτελούν πρόβλημα κοινό για όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προκειμένου να αντιμετωπιστούν με αποτελεσματικό και ομοιόμορφο τρόπο σε αυτά προκρίθηκε ως ενδεδειγμένη λύση η θέσπιση της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ, την οποία όλα τα κράτη μέλη καλούνται να

ενσωματώσουν. Καθόσον η διαδικασία της ενσωμάτωσης βρίσκεται σε εξέλιξη δεν υπάρχουν ακόμα ενδειγμένα παραδείγματα προς αναφορά.

2.3. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση και περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της.

Δεν προβλέπεται η έκδοση διαταγμάτων, αλλά βάσει της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 6 παράγραφος 7, η έκδοση κοινών υπουργικών αποφάσεων το θέμα των οποίων ρυθμίζεται ειδικά στις διατάξεις αυτές.

3. Συνέπειες στην Οικονομία

Το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου, θέτοντας ως βασικό στόχο τον περιορισμό της προσφοράς ή της ζήτησης υπηρεσιών ή εργασίας από θύματα εμπορίας ανθρώπων πέραν της καταπολέμησης του φαινομένου, επιδιώκει τη διαμόρφωση καταναλωτικής, επιχειρηματικής και εργασιακής συνείδησης μηδενικής ανοχής απέναντι σε αυτό. Καλλιεργεί έτσι σε μεγάλο βαθμό την εταιρική κοινωνική ευθύνη ("εταιρικό κοινωνικό αποτύπωμα") προωθώντας την ενίσχυση της υγιούς επιχειρηματικότητας και του υγιούς ανταγωνισμού. Παράλληλα αποτρέπει την ανάπτυξη επιχειρηματικών και εταιρικών δραστηριοτήτων οι οποίες, κάνοντας χρήση των μέσων και των μεθόδων του οργανωμένου εγκλήματος και εκμεταλλευόμενες την αδήλωτη και εξαναγκαστική εργασία, αποσκοπούν στην επίτευξη μεγάλων κερδών (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, διαφθορά). Ο περιορισμός του φαινομένου της δηλωμένης εργασίας θα ενισχύσει τα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων και θα συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και στη μείωση της ανεργίας.

Περαιτέρω θα υπάρξει ενδεχόμενη αύξηση των εσόδων από την είσπραξη των χρηματικών ποινών που τυχόν επιβληθούν σε πρόσωπα για την τέλεση

αξιόποιων πράξεων που αναφέρονται στο σχέδιο νόμου καθώς και από την είσπραξη των διοικητικών προστίμων που τυχόν επιβληθούν σε νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται σε αναφερόμενες στο σχέδιο νόμου πράξεις.

4. Συνέπειες στην κοινωνία και στους πολίτες και στην απονομή της δικαιοσύνης.

Η νέα ρύθμιση αναμένεται να επηρεάσει επωφελώς την κοινωνία, τους πολίτες, τη δημόσια διοίκηση και την δικαιοσύνη, στο μέτρο που θα ενισχύσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη των πολιτών και την εμπιστοσύνη τους προς τους θεσμούς. Παράλληλα, θα ενισχύσει την διυπουργική συνεργασία, ενώ η καινοτομία που εισάγει συνίσταται στην πολυτομεακή συνεργασία μεταξύ φορέων του κράτους και φορέων της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ, ερευνητικά κέντρα, κ.ά) για την πληρέστερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

Επιπλέον, διασφαλίζεται η καλύτερη αξιολόγηση των στοιχείων, που τα θύματα-μάρτυρες κατά την ποινική διαδικασία παρέχουν, από τους αρμόδιους φορείς, καθόσον καθιερύεται εξειδικευμένη εκπαίδευσή τους και εφοδιασμός τους με τα κατάλληλα "εργαλεία" (Εθνική Βάση Δεδομένων, Εθνικό Σύστημα Αναγνώρισης και Παραπομπής Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων). Τέλος, η νέα ρύθμιση βοηθά αναμφίβολα στην εμπάθυνση της διεθνούς συνεργασίας και διασφαλίζει τη συμμετοχή στελεχών της δημόσιας διοίκησης σε εξειδικευμένα προγράμματα της Ε.Ε. και διεθνών οργανισμών.

5. Διαφάνεια- κοινωνική συμμετοχή.

Το νομοσχέδιο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στην οποία συμμετείχαν φυσικά πρόσωπα, με αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων.

Η παρούσα ρύθμιση ανταποκρίνεται στην Οδηγία 2011/36/ΕΕ, η οποία υπήρξε αντικείμενο συστηματικής διαβούλευσης με φορείς της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών (όπως εξειδικευμένες διεθνείς ΜΚΟ, καταξιωμένα ερευνητικά κέντρα και κοινωνικοί φορείς που προασπίζονται τα ανθρώπινα και εργατικά δικαιώματα).

Επίσης, με τη θεσμοθέτηση του Γραφείου Εθνικού Εισηγητή κατοχυρώνεται σε νομοθετικό επίπεδο η συνεργασία του φορέα αυτού με κοινωνικούς φορείς που εξειδικεύονται στην αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και ειδικότερα στην εταιρική κοινωνική ευθύνη, τη ψυχοκοινωνική, διοικητική, νομική υποστήριξη των θυμάτων. Τέλος, το Γραφείο Εθνικού Εισηγητή συνεργάζεται με φορείς της τέχνης, του πολιτισμού, των Μ.Μ.Ε., των κοινωνικών δικτύων και του αθλητισμού, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε θέματα καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων.